

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Жоба аты	AP09261323 «Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі»
Жоба өзектілігі	«Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі» жобасы дәстүрлі көшпелі мәдениеттің белгілік жүйесін зерттеуге арналған. Мәдени бейнелердің маңызды сипаттамаларының бірі - тұрақты дүниетанымдық санаттардың түстік белгісі. Көшпелілер тайпалары мен руларының бірқатары түстік белгілермен аталған. Көшпелі ортада символика қасиетті болып саналған, ол социомәдени кеңістікті модельдеуден көрінді. Түр-түстің мағыналық мәнінің қалыптасуы діни көзқарастармен және халықтың өмір сүру әрекетімен байланысты. Осылайша түр-түс қоршаған ортаны тану құралына, белгілі бір құбылыстың ролін, орнын анықтау құралына, этикалық құндылықтарды қалыптастырудағы этно-элеуметтік және саясигенез үдеріс құралына айналды.
Жоба мақсаты	Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетінде символикалардың мәнін ашу арқылы дала өркениетінің тарихи мәнін көрсететін бейнелер жүйесінің қалыптасуын зерттеу.
Жоба міндеттері	<ul style="list-style-type: none"> - Орталық Азия көшпелілерінің «этникалық мәдениет символдары» феноменін зерттеуге теориялық сараптама жасау; - көшпелілердің этникалық мәдениетіндегі айырымдық белгілер элементтерінің қасиеттілігін және символдық мәнін ашу; - көшпелі социумның рухани құндылықтарын арқылы көрініс тапқан мәдени құбылыстарды зертеу негізінде дәстүрлі этномәдени жүйенің қалыптасу ерекшеліктерін айғақтау; - түрлі тарихи кезеңдердегі проблеманың дамуын зерттеу мақсатында көшпелі халықтар мәдениетінде түс символикасының ролі мен маңызын зерттеу тарихын қарастыру, түс белгілеуді сакрализациялау мазмұны мен себептерін ашу; - мәдени бірегейлікті қалыптастыру контекстінде әлем суретін қабылдауды өлшейтін маркер ретінде түстерді анықтау үшін көшпенділер ортасында түстік этникалық атрибуция мәселелерін зерттеу; - тарихи процесті мәдениеттің даму призмасы ретінде қарастыра отырып, этникалық қауымның өмір сүруінің ерекше нысаны ретінде көшпенділердің өркениеттік салтының ерекшеліктерін негіздеу үшін түстік тұжырымдамалар моделін құру арқылы мәдени аттракторлар жүйесін белгілеу; - Орталық Азия көшпенділерінің этногенезінің өзекті мәселелерінде дүниетаным мен этникалық сана - сезімнің қалыптасуын зерттеу контекстінде талдау жүргізу және осы негізде қазақтардың жалпыұлттық сана-сезімінің қалыптасуындағы сабақтастықты көрсету.
Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер	Ғылыми зерттеу нәтижелері авторлардың мақалалары жарияланған ғылыми және ғылыми-теориялық басылымдарда көрініс тапқан. SCOPUS -3, КОКСОН - 6; халықаралық ғылыми конференциялар жинағында - 7, кітап-1, БАҚ- 4 мақалалар жарияланды. «Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі» атты халықаралық конференция ұйымдастырылып, материалдар жинағы жарық көрді. «Орта Азияның көшпелілерінің мәдени дәстүрлері контекстіндегі түс коннотациялары» атты элективті курс дайындалды. «Орталық Азия халықтарының көшпелі мәдениетінің

	этно-геосимволикасы» (Алматы: Қазақ Университеті, 2020. – 290 б. ISBN 978-601-04-6478-0) атты ұжымдық монография жарияланды. 1-авторлық куәлік алынды.
Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелер	<p>1. Ногайбаева Мендигуль Сагатовна h-index: 1 Scopus Author ID: 57193933406. ORCID: http://orcid.org/0000-0003-4093-1435</p> <p>2. Хабижанова Гульнара Болатовна h-index: 1 Scopus Author ID: 55916906700 ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4997-5215</p> <p>3. Картаева Таттигул Ерсайыновна, h-index: 2 Scopus Author ID: 56509526900 Researcher ID - 012312014 ORCID: https://orcid.org/0000-0001-6180-4107</p> <p>4. Менситова Гульзинат Исабекқызы h-index: – 0. Scopus author ID: 57742833200 ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3232-0749</p> <p>5. Қошымова Ақнұр Оразғалиевна Хирш индексі – 1. Scopus ID: 57200037979 ORCID: 0000-0002-8059-3314</p>
Жарияланымдар тізімі (URL, DOI көрсетілген)	<p style="text-align: center;">2021 ж. КОКСОН</p> <p>Хабижанова Г. Феномен цвета в этнической истории кочевых народов Центральной Азии // Вестник КазНУ имени Аль-Фараби. Серия историческая. – №3 (102). – 2021. – С. 93-102. DOI: https://doi.org/10.26577/JH.2021.v102.i3.9 https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1225/776</p> <p>Тадышева Н.О. «Ак аш» - белая пицца в традиционной культуре алтайцев // Вестник КазНУ имени Аль-Фараби. Серия историческая. – №2 (101). – 2021. – С. 15-26. DOI: https://doi.org/10.26577/JH.2021.v101.i2.02 https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1134/744</p> <p>Халықаралық және республикалық конференциялар</p> <p>Омарбеков Т. Қазақ ру-тайпаларының ұрандарына айналған символдық тарихи тұлғалар // «Орталық Азияның ежелгі және дәстүрлі қоғамдарының тарихимәдени мұрасы: жаңа ашылымдар мен пәнаралық зерттеулер» атты «XIII Оразбаев оқулары» халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – Б. 232-237.</p> <p>Mensitova G., Koshymova A. The socio-cultural nature of color symbolism among the nomadic peoples of Central Asia // Фундаментальные и прикладные научные исследования: актуальные вопросы, достижения и инновации: сборник статей XLIX Международной научно-практической конференции. – Пенза: МЦНС «Наука и Просвещение», 2021. – С. 67-70.</p>

БАҚ

Картаева Т. Күн мен Ай: Тәңірліктен Исламға. Мәдениет порталы. 26.01.2021. <http://madeniportal.kz/article/5715>

Картаева Т. Алаш қайраткерлері «Наурыз мерекесі» туралы. Abai.kz ақпараттық порталы. 16.03.2021. / <https://abai.kz/post/130120>

Картаева Т. Өркендеу символы – қызғалдақ. Abai.kz ақпараттық порталы. 06.05.2021. / <https://abai.kz/post/132891>

Картаева Т. Маңғыстау этнографиялық экспедициясы // Қазақ университеті газеті. – №11 (1793). – 20 наурыз 2021 жыл – 12 бет.

Кітап

Омарбеков Т., Хабижанова Г.Б., Картаева Т.Е., Ноғайбаева М.С. Ежелгі және Ерте ортағасырлардағы Қазақстан. – Анкара "Аксар", 2021.

2022 ж.

SCOPUS

Mensitova G., Khabizhanova G., Koshymova A., Omarbayev Y. The migrations of the Oghuz in the Early Medieval Period: causes, directions and consequences // Asian and African Studies, 2022, vol.31, no.1, pp. 102-123. ISSN 1335-1257. Scopus. Q3. CiteScore percentile - 55. DOI: <https://doi.org/10.31577/aassav.2022.31.1.05>

https://www.sav.sk/index.php?lang=sk&doc=journallist&part=article_response_page&journal_article_no=28373

КОКСОН

Koshymova A., Mensitova G. The role of Tamga Systems in the Study of the Ethnic History of Nomadic Tribes // Вестник КазНУ им. аль-Фараби. Серия историческая. – №1 (104). – 2022. – Р. 201-207. DOI: <https://doi.org/10.26577/JH.2022.v104.i1.22>

<https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1395/837>

Картаева Т., Ашимова С. Кейбір археологиялық ескерткіштердегі символдар мен атрибуттарға этнографиялық интерпретация // ҚазҰУ Хабаршысы. – №2 (105). – 2022. – 216-228 бб.

DOI: <https://doi.org/10.26577/JH.2022.v105.i2.022>

<https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1476>

Қошымова А.О. Түркі халықтарының дүниетанымын зерттеудегі түр-түс және сандық символдар // ҚазҰУ Хабаршысы. - №3 (106). 2022. – 202-207 бб.

DOI: <https://doi.org/10.26577/JH.2022.v106.i3.020>

<https://bulletin-history.kaznu.kz/index.php/1-history/article/view/1549>

Халықаралық және республикалық конференциялар

Koshymova A. Türk Boylarının Aşiret Sembolleri (Damgaları) //XIX. Türk Tarih Kongresi. - Özet Kitapçığı/Abstracts- 3-7 October 2022. - 236-237 s.

Mensitova G. The Colour Designation of 'Ala' in the Mythopoetics of the Turkic Peoples // Актуальные вопросы современных научных исследований: сборник статей Международной научно-практической конференции. – Пенза: МЦНС «Наука и Просвещение». – 2022. – С. 101-103 .

2023 ж.

SCOPUS

Добровольский Л.С., Сыдыков Е.Б., **Умиткалиев У.У.**, Каженова Г.Т. Семантика образов «грифоно-гиппокампа» и «рогатой рыбы» в скифском

	<p>зверином стиле восточноевропейской зоны // Поволжская археология. – №1 (43). – 2023. – С.113-126. e-ISSN 2500-2856. Scopus. Q2. CiteScore percentile - 54. DOI: https://doi.org/10.24852/pa2023.1.43.113.126 http://archaeologie.pro/ru/archive/43/844/ <u>Kartaeva T.</u>, Cinar S. Sirderya Havzasında Kazak Kabilelerinin Ortaya Çıkışı ve Tarihi Göç Süreçleri // Bilig. – 2023. ISSN: 1301-0549. Scopus. Q3. CiteScore percentile - 40. (баспада, скрин ұсынылады) КОКСОН <u>Картаева Т.Е.</u>, Даубаев Е., Алтынбекова Э. Ішкі Орда (Бөкей Ордасы) хандары мөрлерінің реконструкциясы: мөр символдары мен атрибуттарын анықтау // Turkic Studies Journal. – 2023. – Т. 5. – No 2. – 67-92 бб. DOI: https://doi.org/10.32523/2664-5157-2023-2-67-92 https://tsj.enu.kz/index.php/new/article/view/292/157 Халықаралық және республикалық конференциялар <u>Ногайбаева М.С.</u> Орталық Азия көшпелілерінің этномәдениеті мен тарихындағы «ақ түс және оның қасиеттілігі» // Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 28 наурыз. – 71-75 бб. <u>Хабижанова Г.Б.</u> Современная интерпретация смысла сакрального пространства // Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 28 наурыз. – 55-61 бб. <u>Кошымова А.О.</u> Этнонимі түске байланысты қазақ рутайпаларының арғы тегі мен қалыптасуы // Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 28 наурыз.-81-84 бб. Ұжымдық монография <u>Ногайбаева М.С., Хабижанова Г.Б., Картаева Т.Е., Кошымова А.О., Менситова Г.И.</u> Орталық Азия халықтарының көшпелі мәдениетінің этно-геосимволикасы: ұжымдық монография. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 290 бет. ISBN 978-601-04-6478-0 Авторлық куәлік <u>Ногайбаева М.С., Хабижанова Г.Б., Картаева Т.Е., Кошымова А.О., Менситова Г.И.</u> Орталық Азия халықтарының көшпелі мәдениетінің этно-геосимволикасы. Авторлық куәлік. 2023 жылғы 19 қазан, № 39753 Халықаралық ғылыми-теориялық конференция жинағы «Орталық Азия көшпелілерінің этникалық мәдениетіндегі символдар мен атрибуттардың қасиеттілігі: халықаралық ғылыми-теориялық конференцияның материалдары. 28 наурыз, 2023. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. 119 б.</p>
Патент туралы ақпарат	